

25 sept 2022 – dankzegging heilig Avondmaal

ELKAAR AANSPREKEN

Mattheus 18, vers 10 t/m 20

W at moet je ermee doen, als je dingen ziet gebeuren die absoluut niet door de beugel kunnen, heel pijnlijke dingen, dingen waar je verdrietig van wordt? Hoe je daar mee in de gemeente omgaat, dat is bijzonder belangrijk.

Waarom dat zo belangrijk is dat je er wat mee doet, dat zal ik eerst vertellen. En daarna gaan wij de *praktische aanwijzingen* van Jezus bekijken.

Waarom dit zo belangrijk is – hoe je omgaat met dingen die niet kunnen in de gemeente - is in twee redenen samen te vatten: het gaat in de gemeente om de eer van God en om het heil van je medebroeder- of zuster. Ik leg het uit:

Een gemeente is niet zomaar een groep mensen bij elkaar die hetzelfde geloven en wat familiebanden hebben of zich herkennen in een bepaalde liturgie of vorm van kerk zijn. Wij zijn niet zomaar een groepje mensen bij elkaar. Ja, wij zijn wel heel gewone mensen, met allemaal onze fouten en gebreken, onze ingewikkelde karakters en gebruikshandleiding, maar in de Bijbel worden zulke grote – en mooie! – woorden gegeven aan wie wij als gemeente met elkaar mogen zijn: wij vormen samen *het lichaam van Christus*, zo vertelt bijvoorbeeld Paulus. In het Avondmaalsformulier komt dit ook terug. Het Avondmaalsformulier vertelt: 'zoals uit veel tarwekorrels één brood gemalen wordt, zo vormen wij samen één lichaam, het lichaam van Christus. "Het brood dat wij breken is de gemeenschap met het lichaam van Christus'. Eén brood. Eén lichaam. Het lichaam van Christus. Wij mogen nu dat lichaam van Christus vormen als Zijn ledematen (lidmaten). Dit is toch iets groots, als je er even over nadenkt...!

Een ander beeld van de gemeente, ook genoemd door Paulus, is: 'de gemeente is een tempel van de Heilige Geest'. Nu, als je bedenkt hoe bijzonder speciaal de tempel is geweest in de tijd van de Bijbel! Hoe bijzonder zorgvuldig deze moest worden gemaakt. Hoe er strikte regels golden wat betreft de heiligheid en de reinheid van de tempel en van de mensen in de tempel en van de offers. Maar ook wat een geweldige vreugde het voor joden was om bij de tempel de joodse feesten te vieren. Zo mooi! 'Nou, dat zijn jullie ook met elkaar', zo vertelt Paulus aan de Hoeksteengemeente en de Ichthus-gemeente te Maarssen. Het lichaam van Christus. Een tempel waar Gods Geest in woont: heilig en tegelijkertijd zo'n vreugde. Nog een laatste beeld van de gemeente: wij zijn bruid van Christus. Wij zijn samen de bruid, waar de Bruidegom Christus verlangend naar uitziet. En elke dag zijn wij één dag dicht bij dat geweldige huwelijks-

feest, dat nooit meer zal ophouden... Wij zijn de Bruid, die straks voor haar Bruidegom zal mogen stralen, in al haar zuiverheid, schoonheid en liefde.

Nu, als je deze beelden op je in laat werken, dan kan je wel begrijpen hoe belangrijk het is dat een gemeente zich richt op zuiverheid, op echtheid, dat er niet dingen onder het tapijt worden geschoven of met de mantel der liefde worden bedekt, maar dat wij puur zijn, heilig voor God. Dat zal hier op aarde nooit volmaakt zijn... en we moeten ook niet opeens overijverig als een zedepolitie de hele gemeente gaan doorlichten... maar een bruid wil toch niets liever dan stralen en mooi zijn, helemaal echt zijn, voor haar Bruidegom? En – om bij het Avondmaal aan te sluiten – als je zoveel liefde van die Bruidegom hebt ontvangen, als Hij zoveel voor jou en mij heeft overgehad..., dan wil je er toch ook helemaal voor Hem zijn? In hoe je elkaar vergeeft – de preek van vanmorgen - maar ook in hoe je in alles zuiver bent voor Hem en voor elkaar?

Dat is de eerste reden waarom wij gaan kijken wat wij moeten doen als er iets niet klopt, als er iets niet deugt in de gemeente. De andere reden is waarom wij elkaar daarop moeten aanspreken is - zo noemde ik het met wat kerkelijk jargon: het heil van de naaste. Het is de zorg om het geestelijk welzijn van je medegemeenteleden. Want als gelovigen, als gemeente die het Avondmaal viert, ben je samen zo rijk! Je hebt zoveel liefde in je hart mogen sluiten van God. Je mag helemaal leven uit genade. Je mag het eeuwige leven leven, nu al! Nu, als je zo vanuit de duisternis in het licht bent gezet, als je vanuit alle zonde en kwaad je gered mag weten - vrij! - dan is het zo belangrijk om in die vrijheid en redding ook bij te blijven en elkaar daarbij te houden.

Ik moet denken aan een drenkeling die uit het water is opgevist. Wat een opluchting als iemand uit dat dreigende water is gered! Het was misschien ontzettend dom om het water in te gaan, maar goed, daar hebben wij het niet meer over: hij mag gered zijn en weer toekomst hebben! Nou, als je met die drenkeling in de boot zou zitten, dan is het je toch niet om het even als hij door een of andere golf weer overboord dreigt te slaan, nadat je hem hebt gered? Je wilt toch niet dat hij weer in dat water beland? Zorg ervoor dat die ander uit de gemeente niet overboord slaat. Nee, je kunt niet alles. Je moet niet alles willen en regelen. Maar je bent wel verantwoordelijk voor elkaar. We zitten namelijk met elkaar in hetzelfde schuitje, de reddingsboot met een kruisvlag hoog in top.

Nu, daarom is het dus zo belangrijk om elkaar aan te spreken, om elkaar bij de kudde te houden.

Voorafgaande aan Jezus' aanwijzingen *hoe* wij dat moeten doen, vertelde Jezus een gelijkenis van een herder die 100 schapen had, maar waar een schaap afgedwaald was van de kudde. Eén schaap was kwijt. Economisch gezien: 1 % verlies, een marginaal verlies dus. Maar die herder ging dat ene schaap zoeken. Het ging hem om dat ene schaap. Dat ene schaapje – zo

wordt vaak uitgelegd – daar mag je jezelf in zien. Jij bent dat honderdste schaapje, waarvoor de herder alles heeft achtergelaten om het te zoeken en dat hij nu vol vreugde op zijn schouders draagt. Nou, dat is geen verkeerde uitleg, maar in eerste instantie bedoelde Jezus waarschijnlijk iets anders met dat honderdste schaapje van de kudde. Niet jou of u, maar die *ander* van de kudde, waar wij oog voor moeten hebben. Dat kleine schaapje misschien, die jongere waar je je zo aan kan irriteren in de kerk, omdat zij totaal niet stil kan zitten, of omdat hij ongeïnteresseerd met zijn hoofd op de bank ligt te slapen tijdens de preek. Dat honderdste schaapje, dat is die man die op zijn werk geen zuivere koffie serveert en gewoon vooraan in de kerk zit. Dat honderdste schaapje, dat is die vrouw waarvan je weet dat zij een drankprobleem heeft. Dat honderdste schaapje dat is die persoon die vorige week zo heel hard over een ander zijn oordeel klaar had en daarna weer met een grapje deed alsof er niets aan de hand was. Over zulke blatende en dwalende schapen gaat het bij dat honderdste schaapje. Blatende en dwalende schapen die een hoop energie kosten, waar je het niet mee eens bent, waar je misschien wel boos op bent, waar bij verlies van dat schaap de kudde misschien weinig lijkt te missen..., laat het Jezus nu juist om die categorie schapen gaan. En daarom gaf Jezus aanwijzingen, waar wij nu naar gaan kijken:

Vers 15: *als uw broeder gezondigd heeft, ga naar hem toe en wijs hem terecht tussen u en hem alleen.* In onze vertaling staat: 'als uw broeder *tegen u* gezondigd heeft', maar er is discussie onder theologen of dat 'tegen u' oorspronkelijk wel in de tekst heeft gestaan. Waarschijnlijk niet. Het gaat dus waarschijnlijk niet alleen om situaties, waarin jezelf betrokken bent, waarin je door een ander wordt benadeeld, lastig gevallen, onrecht aangedaan, genegeerd of wat dan ook..., maar het gaat om allerlei situaties, ongeacht of je zelf daarin betrokken bent of niet. De reden waarom je er iets mee zou moeten doen, komen, ligt dus niet bij jezelf – of je er zelf last van hebt of niet en dat er daarom iets aan moet worden gedaan – de focus ligt niet bij jou zelf en je eigen welzijn, maar bij die ander. Jezus zegt namelijk gelijk daarachter aan: 'als hij (degene die je op zijn gedrag of geloof aanspreekt) naar u luistert, dan hebt u uw broeder gewonnen.' Dáár gaat het dus om! Het winnen, het terugwinnen van je broeder. Het gaat er niet om dat jij wint, dat u recht wordt gedaan hier in de gemeente, dat voor jou het probleem wordt opgelost, maar... dat je broeder, je zuster wordt gewonnen. Met andere woorden: dat hij of zij bij de kudde - en vooral ook: bij de Herder – zal blijven en niet zal afdwalen als honderdste schaap. Wat is het doel van dingen aan te kaarten in de gemeente? Niet dat je van die ander wint, maar dat je die ander terugwint!

Heel mooi zie je dat ook in een regel uit het boek Leviticus. Het kan heel goed dat Jezus daar op teruggrijpt. Leviticus 19, vers 17, daar staat: *U mag in uw hart uw broeder niet haten. U moet uw naaste zeker terechtwijzen, zodat u geen zonde op hem laadt.* Je stelt iets niet aan de kaak omdat je boos bent op die ander, uit haat of gewoon frustratie, maar opdat die ander geen zonde op zich laadt. Je doet het uit verantwoordelijkheid voor die ander.

Als je als gemeente nu zou terugkijken op de dingen die in de afgelopen jaren hebben gespeeld, de brieven die

zijn gestuurd naar de kerkenraad, de opmerkingen die zijn gemaakt..., zijn die dingen dan door gemeenteleden naar voren gebracht, geschreven, geuit *uit beweging* om die ander, omdat zij zich verantwoordelijk voelen om het heil – het geestelijk welzijn, de redding – van die ander..., of roepen wij dingen, omdat wij zelf ons ergens aan irriteren, omdat het onszelf hindert?

Jezus zoekt niet alleen een gemeente die zuiver is, waar geen dingen onder het tapijt zijn geveegd, Jezus zoekt een gemeente waarin men zich echt verantwoordelijk weet voor elkaars welzijn, heil en geloof. Waar men gunt en om elkaar geeft, of men nu wel of niet met een ander makkelijk door één deur kan. *Waarom meen ik iets aan te moeten kaarten? Waarom raakt het mij zo van die ander? Is dat omdat ik vanuit mijzelf denk, of vanuit die ander?*

Nu, eerst dus deze kritische vraag vooraf. Een vraag aan jezelf. Maar dan de oproep: 'ga en wijs hem terecht'. Ik denk dat het eerste woordje nog wel het lastigste is: 'ga'. Niet blijven zitten. Niet laten zitten. De beweging moet van jou uitkomen. En wijs de ander terecht. Ja, ook dat is een lastige hoor! Want daar zitten wij in onze tijd eigenlijk helemaal niet op te wachten, toch? Je hoort het regelmatig in het nieuws: iemand spreekt iemand anders aan op zijn of haar gedrag, in de metro of op straat, en krijgt gelijk een grote mond terug, of wordt zelfs fysiek aangevallen. Elkaar aanspreken, dat hebben wij onszelf eerder afgeleerd, dan aangeleerd.

Ook vanuit de kerkgeschiedenis is dit wel een lastig thema, want hoe vaak is het niet misgegaan met elkaar op bepaalde dingen aanspreken: dat de pastoor iets kwam zeggen over gezinsplanning, of dat de dominee even zijn eigen normen en waarden vanaf de kansel liet horen? Of nog heftiger: de verplichte openbare schuldbelijdenis van stelletjes in de kerk, die voor het huwelijk in verwachting waren geraakt. We kennen allemaal voorbeelden van hoe het fout is gegaan in de kerk als mensen elkaar aanspraken op hun christelijke levenswijze of hun geloofsbeleving. En in de samenleving moet je er dus ook niet mee aankomen om elkaar terecht te wijzen. En dan toch: *die verantwoordelijkheid voor elkaar..., omdat het ons verlangen moet zijn om die ander te winnen in plaats van te verliezen...*

Natuurlijk moet je ook niet zomaar iemand de les gaan lezen. Wie ben ik? Jezus waarschuwt in de Bergrede ook heel sterk voor het veroordelen van de ander. 'Oordeel niet opdat gij niet geoordeeld wordt'. 'Haal eerst de balk uit je eigen oog, voordat je de splinter uit het oog van een ander denkt te moeten halen'. Maar het kan ook anders dan iemand-de-les lezen. In de communicatiekunde zijn er allerlei regels bedacht om elkaar van feedback te voorzien. Ik zal u vanavond niet opzadelen met een cursus feedback geven, maar het is best aardig om daar even iets van te zien. Bijvoorbeeld de regel: omschrijf wat je ziet of hoort bij de ander, spreek het gedrag aan en niet de persoon.' En: 'houd het vooral dicht bij jezelf'. Dus niet: 'jij bent ook altijd zo'n flapuit!' Maar: 'ik hoorde je over een ander spreken en dat raakte mij'.

Vraag ook allereerst of de ander ervoor openstaat dat je iets met hem of haar wilt delen: 'ik wil iets aan je teruggeven, vind je dat goed?'

Het vraagt dan natuurlijk ook iets van de ontvanger om feedback te kunnen ontvangen, om aangesproken te worden. Sta je ervoor open? Durf je kwetsbaar te zijn? Wil je groeien, tot eer van die God Die ons Zijn tempel noemt, wil je groeien tot vreugde van de Bruidgom Christus..., of wil gewoon blijven-zoals-je-altijd-bent-geweest?

Nu kan het dat die ander niet *wil* ontvangen, niet wil horen. 'Neem dan nog één of twee anderen mee', zegt Jezus. Betrek nog een of twee personen erbij. Heel mooi: dus niet gelijk aan de grote klok hangen. Niet de vuile was van een ander buiten hangen. Houd het klein, als het klein gehouden kan worden. Breng geen onnodige schade aan bij de ander. Maar als het dan niet lukt, 'maak dan de gemeente deelgenoot van de kwestie', zo zegt Jezus. In de hoop dat deze persoon dan tot inzicht zal komen, als heel de gemeente hem met liefde de goede kant op wil krijgen. Nu, deze laatste aanwijzing – deel het met heel de gemeente - moet je niet één op één op onze gemeente anno 2022 toepassen, want die kleine huisgemeenten in de tijd van de Bijbel waren iets anders dan de vaak grotere gemeenten van nu, waarvan het kerkblad op heel wat deurmatten beland en waarvan heel de wereld via Youtube de diensten kan volgen inclusief de mededelingen en de voorbeden. Als je het dan met de gemeente deelt, dan deel je het dus met heel de wereld, maar dat is niet de bedoeling. Misschien zou je het naar onze situatie toe moeten vertalen met: 'als je er echt niet met die ander uitkomt, ook niet met hulp van een of twee personen, en je maakt je echt zorgen om het heil van die ander..., betrek dan de kerkenraad erbij.' De kerkenraad als vertegenwoordiger van de gemeente. En als dat allemaal niet werkt..., dan iemand maar uit de gemeente zetten? Ik weet het niet. Jezus zegt: 'en als hij ook niet naar de gemeente luistert, laat hij dan voor u als de heiden en de tollenaar zijn'. Er staat: laat hij dan *voor jou* als een heiden of tollenaar zijn, niet voor heel de gemeente. Met andere woorden: houd je dan afzijdig van hem of haar, want het werkt blijkbaar niet. Er zijn immers grenzen aan hoe je een ander kunt helpen, kunt bewaren, kunnen waarschuwen om nog verder af te dwalen. Je moet er niet zelf aan onderdoor gaan. En je moet ook de ander niet zijn of haar eigen verantwoordelijkheid afnemen. Soms kan je, als je met lege handen staat, beter maar je lege handen vouwen en verder niet.

'Alles wat u op de aarde bindt, zal in de hemel gebonden zijn. En alles wat u op de aarde ontbindt zal in de hemel ontbonden zijn', zegt Jezus vervolgens. Jezus wijst erop hoe in deze dingen hemel en aarde verbonden zijn. Nee, *wij* zitten niet op de rechterstoel om anderen te oordelen, het oordeel is alleen aan God. Wij moeten onze eigen grenzen in acht nemen. Maar blijkbaar wil

God zo door de gemeente heen werken, dat Hij ons werk zal bekrachtigen.

'Alles wat u op de aarde bindt, zal in de hemel gebonden zijn. En alles wat u op de aarde ontbindt zal in de hemel ontbonden zijn' Binden en ontbinden, dat is: een uitspraak doen over wat goed en wat fout is in ons gedrag, in onze geloofsopvattingen.

Maar het is ook: naar elkaar vergeving uitspreken. En tenslotte ook: iemand insluiten of uitsluiten. Als gemeente moet je hierin samen een verantwoordelijkheid dragen, maar God draagt deze verantwoordelijkheid met je mee. Het is daarom niet zomaar iets om de woorden van een medegemeentelid weg te wuiven, als hij of zij je ergens op aanspreekt. En het is ook niet zomaar iets om zelf woorden in de mond te nemen tegenover een ander. Maar wat is het ook heerlijk om in Zijn Naam vergeving te mogen uitspreken, of een broer of zus van het afdwalen te kunnen terugbrengen.

Een grote verantwoordelijkheid, maar een verantwoordelijkheid die God met ons mee draagt. Want: 'waar twee of drie in Mijn Naam bijeen zijn, daar ben Ik in hun midden', zegt Jezus. 'Hoe klein en kwetsbaar de gemeente ook is, Ik ben bij hen en geef hen deze verantwoordelijkheid', zegt Jezus. Het is een oproep voor ons, niet om elkaar in de komende tijd eens de maat te nemen. Nee, om ervoor te zorgen dat wij na alles wat wij vandaag hebben ontvangen - die wonderlijke genade van Christus, het kwijtschelden van alle schuld - om nu te stralen als een bruid. Een bruid, stralend, zuiver, heilig, Hem toegewijd. Een bruid, die met vreugdevolle verwachting Avondmaal blijft vieren, totdat Hij komt.

Heeft u vragen of een reactie: ds. E.G. (Eddy) de Kruijf // 06- 40632938 // dekruijf@live.nl